

рених моделей, з досить високим рівнем довірчої ймовірності можна розрахувати на основі достовірних прогнозів фінансового забезпечення об'єктів ПЗФ країни перших трьох категорій заповідання, природних заповідників і біосферних заповідників – фінансування заповідних територій перших трьох категорій заповідання мінус сума фінансування природних і біосферних заповідників.

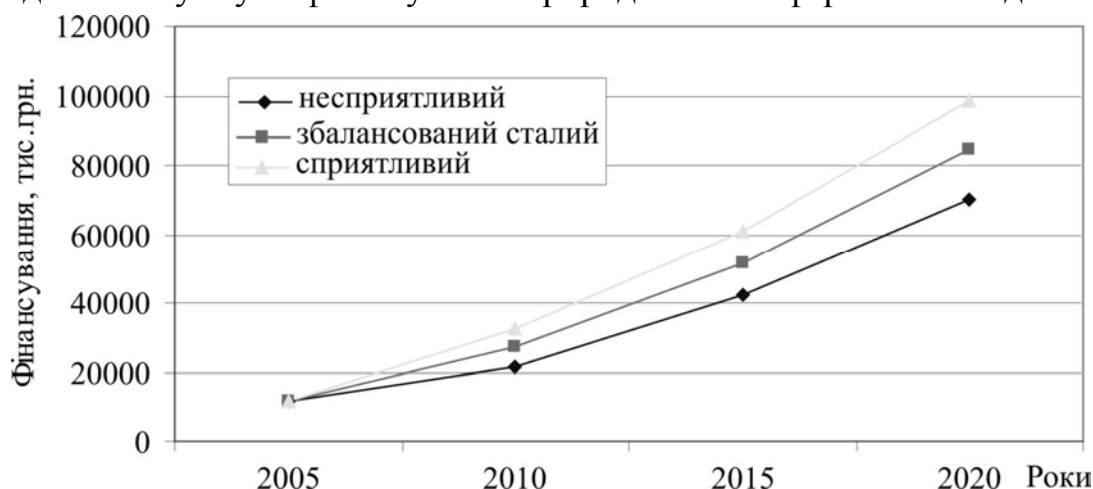

Рис. 4. Прогнозоване фінансування біосферних заповідників України

Для отримання прогнозованих обсягів фінансового забезпечення заповідних господарств країни необхідним є і розроблення мікроекономічних економетричних моделей для кожного об'єкта природно-заповідного фонду України. Це дасть змогу розробити нові механізми удосконалення системи фінансування заповідних територій країни та розподілу коштів між заповідними об'єктами держави.

Література

1. Фурдичко О.І., Сівак В.К., Солодкий В.Д. Заповідна справа в Україні: Підручник. – Чернівці: Зелена Буковина, 2005. – 336 с.
2. Геник Я.В., Геник О.В. Природно-заповідний фонд України – складова сталого розвитку територій// Лісове господарство, лісова, паперова і деревообробна промисловість: Міжвідом. наук.-техн. зб. – Львів: НЛТУ України. – 2006, вип. 32. – С. 310-315.
3. Козловський С.О., Геник О.В. Принципи економетричного моделювання фінансування діяльності об'єктів природно-заповідного фонду України// Наук. вісник НЛТУ України: Зб. наук.-техн. праць. – Львів: НЛТУ України. – 2007, вип. 17.7. – С. 164-169.

УДК 330

Аспір. І.В. Ангелко¹ – Львівський НУ ім. Івана Франка

КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ – ЯВИЩЕ ЗАКОНОМІРНЕ

Розглянуто найбільший соціально-небезпечний сегмент тіньової економіки – корупція. Наведено основні причини та наслідки її розвитку.

Post-graduate I.V. Angelko – L'viv NU named after Ivan Franko

Corruption in Ukraine – phenomenon appropriate

The most socially dangerous segment of shadow economy – corruption is examined in the article. Principal reasons and consequences of its development are pointed

¹ Наук. керівник: проф. Б.В. Кульчицький, д-р екон. наук – Львівський НУ ім. Івана Франка

Протягом останніх років в Україні проблема тінізації та корупції є чи не найнагальнішою серед тих, що хвилюють суспільство і перешкоджають економічному розвитку та поступу країни. На жаль, кількість зацікавлених осіб у збереженні рівня тінізації та корупції з кожним роком зростає. Зокрема, зацікавлені у збереженні та процвітанні тіньової економіки представники керівництва частини державних підприємств, установ, організацій. Користуючись фактичною безконтрольністю використання державної власності, вони переводять юридично державні виробничі ресурси під фактичний приватний контроль, забезпечуючи таким чином себе та своїх рідних тіньовою доходністю.

Найчастіше "чесне" керівництво отримує тіньові доходи шляхом придбання товарів за завищеними цінами, виграючи саме на різниці в ціні. Також частішають випадки, коли у прихідних документах зазначають одні товари, хоча насправді купують інші, необхідніші керівництву для власного споживання. Збагачують себе роботодавці і офіційними доходами найманих працівників. Надаючи працівникам доплату (як правило, за складність і напруженість, у розмірі 30-50 % від посадового окладу), вони вимагають від них частину, мовляв: "Не поділишся – не отримаєш" (рішення про призначення конкретного виду та розміру доплати належить керівнику).

Як же уникають "дбайливі" роботодавці контролю та перевірок?

Враховуючи сьогоднішній високий рівень корупції, некомпетентність та "добродушність" деяких державних службовців, зробити це не складно. У сучасних умовах універсальним засобом вирішення майже усіх комерційних проблем став хабар. Тому, за "творчий" підхід до написання акту ревізії щиросердечні керівники віддячують держслужбовцям "скромним" конвертом. Така співпраця взаємовигідна: держслужбовець підзаробляє, а керівник продовжує свою "плідну" працю.

Виходить, держслужбовці підтримують розвиток "чесної" діяльності керівництва та сприяють поширенню хабарництва, найвідомішої форми адміністративної корупції. Не треба забувати й про те, що корупція завжди включає того, хто підкупляє, та того, хто діє всупереч своїм службовим обов'язкам. І це лише один із багатьох прикладів поширення корупційних діянь сьогодні. За оцінкою деяких експертів, в Україні та Росії близько 70 % чиновників мають нелегальні доходи. Серед опитаних підприємців 75 % змушені були вручати хабарі. Розмір хабарів – 30-70 % їхнього щорічного прибутку [1].

Поширеним явищем серед державних службовців є здирництво – вимагання хабарів у суб'єктів підприємницької діяльності шляхом використання своїх службових обов'язків та різного роду інструкцій. Чому державні службовці можуть вимагати хабар і чому суб'єкти підприємницької діяльності хабар дають. Такі умови створені самою державою. Підприємець обирає – або припинити діяльність, або піти в тінь. Для уникнення другого шляху "активно" використовується державний контроль і регламентація підприємницької діяльності, а саме: реєстрація, ліцензування, система обов'язкової звітності та багаточисленного контролю тощо. Все це робить підприємців залежними від суб'єктивного розгляду їхніх питань і вирішення їх проблем. Шляхом штучного ускладнення процедури реєстрації, отримання ліцензії і т.ін. служ-

бовці державного апарату ставлять підприємців у пряму залежність від вибору: або вручати хабар чиновнику, або переходити повністю до тіньового сектора економіки, або припиняти свою діяльність [2].

Необхідно відзначити, переваги, які створює для суб'єктів відносин система корупції та хабарництва – можливість оперативного подолання адміністративних бар'єрів, безкарного обходження неефективних і необґрунтованих регуляторних норм, доступу на ринок певних товарів і послуг, захисту від свавілля органів державного контролю і нагляду, обходження обтяжливих адміністративних процедур, легальної діяльності в тіньовому секторі економіки та безкарного зменшення об'єктів оподаткування тощо.

Однак, корупція за ефектом ланцюгової реакції породжує цілий спектр інших системних проблем: провокує правовий нігілізм і знижує ефективність регулювального впливу на поведінку суб'єктів відносин регуляторних актів; породжує некеровану й латентну монополізацію ринку й підриває правові основи вільної, добросовісної конкуренції; призводить до перекосів у оптимальному поєднанні методів адміністративного регулювання й ринкового саморегулювання на всіх рівнях влади та управління. Корупція дає змогу учасникам корупційних відносин лише ситуативно обходити серйозні проблеми, досягаючи тимчасової стабільності, але не розв'язувати їх; вона, навпаки, стимулює економічну зацікавленість органів влади у збереженні адміністративних і регуляторних бар'єрів, породжує інституційно-структурну нестабільність системи господарювання, закритість широкого доступу суб'єктів відносин до суспільних благ – правових умов, можливостей, ресурсів – та неефективне використання людського, ресурсного й інтелектуального капіталу [3].

Основними причинами розвитку корупції в Україні є:

- відсутність стабільного та збалансованого законодавства;
- правовий нігілізм з боку влади та населення (правовий нігілізм – це антипод правової культури, ранній прояв правового безкультур'я, ігнорування права, юридичних норм, правових цінностей, зневажливе ставлення до правових принципів. Він є причиною правопорушення, кримінальних зловживань);
- недосконалість, складність та відсутність системи обліку та звітності;
- нестабільність податкової політики, потужний податковий тиск, антагоністичний з інтересами переважної кількості фізичних та юридичних осіб, які існують у межах законодавчого поля;
- відсутність інвестиційної альтернативи тіньовим капіталам;
- безконтрольне зростання кількості корумпованих, кримінальних структур, безкарність їх діяльності, пасивна згода держави на легалізацію кримінальних авторитетів;
- українська приватизація, яка відбувалася неофіційно та напівлегально;
- незахищеність громадян і підприємств від посягань;
- адміністративні бар'єри;
- втрата історичних традицій, моральних норм, які лежать в основі поваги до приватної власності, кодексу підприємницької честі [2].

Без сумніву, соціально-економічним й соціально-психологічним підґрунтям збереження і розширення корупції є низький рівень самоорганізації громадян, відсутність скоординованих і організованих на правових засадах процедур лобіювання громадських інтересів в органах влади. Звичайно, за таких

умов важко говорити про інтеграцію України до світового співтовариства, про розвиток громадянського суспільства, про патріотизм до своєї Батьківщини.

Для протидії корупції, її локалізації та легалізації треба розробити та реалізувати комплекс заходів, в основі яких повинні бути глибока лібералізація та оптимізація економічного режиму, впровадження лише позитивних, об'єктивно вимушених обмежень і вимог з боку держави.

Література

1. Турчинов О.В. Тінюва економіка: закономірності, механізми функціонування, методи оцінки. – К.: Ін-т Росії НАН України, 1996. – С. 121-122.
2. Варналій З. Дерегулювання підприємницької діяльності як протидіючий чинник корупції. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.korupzia.org.ua/laws/zkblk2.htm>
3. Корупція в повсякденному житті суб'єктів підприємництва та роль громадських організацій у процесі її подолання. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.kyivobl.gov.ua/Docs/KBN-1.doc>.

УДК 330:34

*Аспір. М.М. Бабірад; доц. В.В. Оліярник, канд. екон. наук –
Львівська КА*

ОЦІНКА СТАНУ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ

На сучасному етапі розвитку спостерігається позитивна динаміка зрушень впровадження пенсійної реформи в Україні. Зростання рівня соціального забезпечення громадян стимулює розвиток третього рівня пенсійної системи – недержавного пенсійного забезпечення. Аналіз показників створення суб'єктів недержавного пенсійного забезпечення та оцінка ефективності їх діяльності дає змогу оцінити стан недержавного пенсійного забезпечення в Україні та основні перспективи його розвитку.

*Post-graduate M.M Babirad; assoc. prof. V.V. Oliyarnyk –
L'viv commercial academy*

Estimation of the condition of pension ensuring in Ukraine and perspectives of its development

On modern stage of the development we can observe positive dynamic of movement of inculcation of pension reform in Ukraine. Increasing of the level of social state of people stimulates the development of the third level of pension system – nonstate pension ensuring. Analysis of indicators of subjects of nonstate pension ensuring and estimation of effectiveness of their activity allows to estimate the condition of nonstate pension ensuring in Ukraine and the main perspectives of its development.

Одним із головних пріоритетних напрямків соціального забезпечення в Україні, згідно з Законом "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування", є пенсійна система, як основа матеріального стану непрацюючих громадян. Обов'язком держави в цьому напрямку є певні організаційні заходи, які дають змогу поетапно, з врахуванням особливостей бюджетного наповнення, досягти відповідного рівня пенсійного забезпечення цієї категорії населення. Аналізуючи стан системи пенсійного забезпечення в Україні, треба відзначити про позитивні зрушення на шляху впровадження пенсійної рефор-